

Vergi rekortmenleri açıklandı

Bu yıl da gelir ve kurumlar vergisi rekortmenleri iki liste halinde açıklandı. Gelir vergisinde ilk 100'e bakıldığında sadece 33 kişi isminin açıklanmasında sakınca görmedi. Kurumlar tarafında ise sırasıyla, Merkez Bankası, Ziraat Bankası ve Garanti Bankası rekortmenlerin başında yer aldı.

Her zamankinden geç de olsa, bu yıl da gelir ve kurumlar vergisi rekortmenleri iki liste halinde açıklandı. 2019 yılına ilişkin ilk listede gelir türüne bakılmaksızın en fazla gelir vergisi tahakkuk eden 100 gelir vergisi mükellefi ve ikinci listede de en çok kurumlar vergisi tahakkuk eden 100 kurum bulunuyor.

GELİR VERGİSİ

Gelir İdaresi Başkanlığı bu listeleri açıklarken aynı zamanda 2019 yılına ilişkin beyanname veren mükellef sayıları ile beyan edilen matrahlar ve tahakkuk eden vergi tutarlarını da duyurdu. Buna göre 2019 vergilendirme dönemine ilişkin yıllık gelir vergisi beyannameyi veren mükellef sayısı yaklaşık 3 milyon 475 bin kişi. Bu beyannamelerdeki matrah toplamı 99,6 milyar TL ve tahakkuk eden gelir vergisi ise toplamda 27,8 milyar TL olarak görülüyor.

İSİMSİZ REKORTMENLER

Gelir vergisinde ilk 100'e baktığımızda, yanlarındaki açıklamalardan, genel olarak şirketlerden kâr payı (temettü) veya menkul kıymet geliri ya da kira geliri elde edenlerin yer aldığı görüyoruz. Bunların dışında birkaç avukat veya ticaret erbabı da listeye girmiş durumda. İsmi açıklanmasında sakınca görmeyen mükelleflerin (sadece 33 kişi) 2019 yılı vergisi ise 601,8 milyon TL. Listeye girmekle birlikte vergi dairesinden isminin açıklanmaması isteyen mükelleflerdeki artış trendi bu yıl da sürüyor. Geçen yıl 100 mükellefin 42'si isminin açıklanmasında sakınca görmezken, bu yıl listede sadece 33 kişinin ismini görebiliyoruz. Kalan 67 kişi, yani listedeki mükelleflerin üçte ikisi isminin açıklanmasını istememiş.

KESİLEN VERGİLER LİSTEDE YOK

Açıklanan rekortmen listeleri ne mükelleflerin

gerçek gelirlerini ne de gerçekte ödenen vergileri gösteriyor. Çünkü bu listede sadece beyanname veren mükellefler yer alıyor. Oysa vergi sistemimizde beyan edilme zorunluluğu olmayan birçok gelir türü var. Bunların vergisi genellikle kaynaktan kesiliyor (tevkifat). Başta ücretler olmak üzere, mevduat faizi, repo kazancı, devlet tahvili ve hazine bonusu faizleri ve alım satım kazançları beyan edilmediği için bu listelerde yer almıyor.

Bütçeye baktığımızda da tevkifat konusunda ne demek istediğimiz daha rahat anlaşılacaktır. 2019 bütçesinde gelir vergisi 176,7 milyar TL olarak yer alıyordu. Bu tutarın sadece 11,5 milyar TL'sinin, basit usul dahil olmak üzere beyanname yoluyla tahsil edilmesi öngörülüyordu. 165,2 milyar TL'si ise kesinti yoluyla ödenen vergiler. Oransal olarak bakılırsa durumun vahameti daha net görülüyor. Toplam gelir vergisinin yaklaşık yüzde 93,5'i kaynaktan kesilen vergilerden oluşuyor. Ancak bu gelirler beyan edilmediği için, bu kişiler ne kadar fazla vergi ödemiş olurlarsa olsunlar bakanlıkça açıklanan listeye giremiyorlar.

KURUMLARDA DURUM

Maliye'nin verilerine göre, 2019 yılı vergilendirme dönemine ilişkin olarak kurumlar vergisi beyannameyi veren mükellef sayısı 825 bin 139. Bu mükellefler 499,4 milyar TL matrah beyan ederken, tahakkuk eden kurumlar vergileri ise 98,3 milyar TL olarak gerçekleşmiş.

Gelir İdaresi Başkanlığı, gelir vergisi rekortmenlerinin yanında en çok vergi beyan eden 100 kurumlar vergisi mükellefini de açıkladı. Bunların içerisinde de (gelir vergisi mükellefleri kadar olmasa da) unvanının açıklanmasını istemeyenlerin olduğunu görüyoruz. Geçen yıl 27 mükellef iken, bu yıl 100 rekortmenden 20'si unvanının açıklanmasını istememiş.

ÜÇTE BİRİ REKORTMENLERDEN

100 kişilik listeden unvanını ve beyan ettiği vergisini görebildiğimiz 80 kurumun toplam tahakkuk eden kurumlar vergisi 37,6 milyar TL civarında.

Yıl kayması olabilir ama bu tutarı fikir vermesi açısından 2020 bütçe rakamı ile karşılaştıralım. 2020 bütçesinde kurumlar vergisi tutarı 99 milyar TL olarak öngörülüyordu. İlk yüze giren 80 kurumun 2019 yılına ilişkin olarak tahakkuk eden kurumlar vergisi, bu tutarın yüzde 38'ine tekabül ediyor. Listedeki 100 mükellefin hepsinin ödediği vergi görülebilseydi, bu oran daha da yükselecekti tabii ki.

Bu verilere göre, ilk 100'e giren 80 şirket toplam kurumlar vergisinin üçte birinden fazlasını öderken, geri kalan üçte ikilik vergiyi, yaklaşık 825 bin şirket ödüyor. İlk yüz firma, hatta isimleri açıklanmayan belki ilk bin 500 firma açısından bu durum bir gurur tablosu olsa da asıl önemli olan diğer 825 bine yakın firmanın durumunun içler acısı olması.

VERGİLERİNDEKİ ARTIŞ

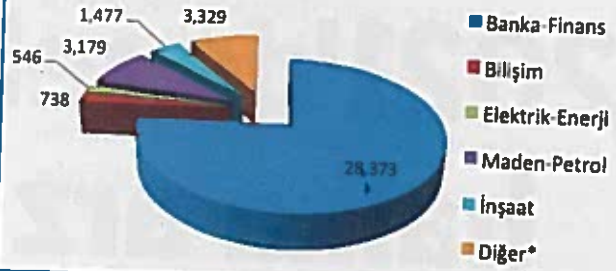
İlk 100'ün vergilerini biraz da geçmiş yıllara karşılaştıralım. 2018'de ilk 100'ün içerisinde unvanının açıklanmasını istemeyen firmaların sayısı 27'ydi, 2019'da 20. Listede unvanı bulunan kurumların adına ortalama olarak tahakkuk eden vergi tutarları dikkate alındığında rekortmenlerin vergisinin yüzde 7,5 civarında artmış olduğu görülüyor.

BANKALAR AÇIK ARA ÖNDE

Bu yıl da ilk üç yine aynı bankalar. Sırasıyla, Merkez Bankası, Ziraat Bankası ve Garanti Bankası rekortmenlerin başında yer alıyorlar. İlk 100'de 2018 yılında 18 banka varken 2019 yılında bu sayı 20'ye çıkmış. Bunlara finans sektöründe faaliyet gösteren 14 firmayı (13 sigorta ve bireysel emeklilik şirketi ile bir aracı kurum) da dahil ettiğimizde sayı 34'e çıkıyor. Ödedikleri vergi de yaklaşık 28,4 milyar TL. Geçen yıl bu rakam 21,2 milyar TL'ydii. Yani bu yıl rekortmen 100 şirketten, matrahının açıklanmasına izin veren 80 şirket adına tahakkuk eden verginin yaklaşık yüzde 75'i başta bankalar olmak üzere finans sektörü tarafından karşılanıyor. Konuya ilişkin göze çarpan bir diğer husus da listedeki ilk 10 mükelleften unvanının açıklanmasına izin veren sekiz tanesinin yedisinin banka olması.

İlk yüz listesindeki şirketlerin faaliyet gösterdikleri sektörler bazında dağılımına ilişkin tablo yukarıda yer alıyor. (sektör ayrımı listedeki faaliyet konularına ilişkin açıklamalar dikkate alınarak yapılmıştır)

Tahakkuk Eden Vergi Sektörlere Göre-Milyon TL

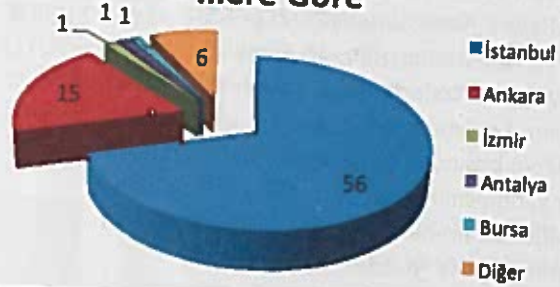
● Bazı holding şirketler, süpermarketler, ecza depoları ile alkollü içki ve tütün mamulleri ve gıda mamulleri ... satışı yapan firmalar yer alıyor.

İSTANBUL BİRİNCİ

Rekortmenler listesindekilerin çoğu İstanbul mükellefi. Sayıları 56 ve 18,3 milyar TL kurumlar vergisi tahakkuk etmiş. İkinci sırada Ankara yer alıyor. Ankara'nın ilk yüze giren mükellef sayısı 15, bunlar adına tahakkuk eden vergi tutarı ise 17,1 milyar TL. Bu tutarın 11 milyar TL'si Merkez Bankası'ndan geliyor. İstanbul ve Ankara'dan sonra sırasıyla; Hatay, Zonguldak, Antalya, İzmir, Mersin, Eskişehir, Batman, Manisa ve Bursa birer mükellef ile listede yerini alıyorlar.

İlk 100'e giren 80 kurum ile tahakkuk eden kurumlar vergilerinin illere göre dağılımı aşağıdaki tablolarda yer alıyor:

Mükellef Sayıları İllere Göre

Tahakkuk Eden Vergi İllere Göre-Milyon TL

